

КОЈ СЕ ГРИЖИ ЗА НЕГУВАТЕЛКИТЕ И НЕГУВАТЕЛИТЕ?

УНАПРЕДУВАЊЕ НА ПРИМЕНЕТИТЕ ПОЛИТИКИ ЗА НЕФОРМАЛНА ДОЛГОТРАЈНА НЕГА

ЗОШТО МЕРКИ ЗА НЕФОРМАЛНИТЕ НЕГУВАТЕЛКИ И НЕГУВАТЕЛИ?

- Демографските трендови покажуваат дека потребата за нега ќе се зголемува.
- Неформалните негувателки и негуватели се столб на долготрајната нега.
- Постоечката законска и рамка за применети политики содржат основа за воведување на вакви мерки.
- Грижата дадена од неформалните негувателки и негуватели не е структурно препознаена и помогната.
- Не постојат мерки кои би им овозможиле подобар квалитет на живот

КОИ СЕ ПРОБЛЕМИТЕ НА НЕГУВАТЕЛКИТЕ И НЕГУВАТЕЛИТЕ?

- Пречките за учество на пазарот на труд
- Сиромаштија
- Проблемот на неформалната нега проблем на родова нееднаквост
- Влошено здравје
- Пречки или престанок на друштвен живот и социјализација надвор од семејството
- Немоžност или потешкотии за прилагодување на живеалиштето
- Необезбедена достапност, пристапност, прифатливост и квалитет на државните институции и услуги
- Инвазивни, казнени и дискриминирачки државни услуги

КАКВА Е СЕГАШНАТА ПОЛИТИКА И КАКВА Е ПРАКТИКАТА?

- Непостоење на проценка на потреби, ниту систем кој би овозможил идентификација на поврзани проблеми
- Неразбирање на самата долготрајна нега
- Ограничени ресурси и капацитет
- Непремостливи, скапи и нелогични бирократски бариери и посегање кон привремени решенија
- Недостиг на информации
- Недоволно искористување на потенцијалот на локално ниво
- Нееднаква распределеност на услуги и институции
- Никој не се грижи за негувателките и негувателите

ПРЕПОРАКИ

ОПШТИ ПРЕПОРАКИ

- Да се изработи сеопфатна анализа за утврдување на бројот, профилот, проблемите, потребите и очекувањата на неформалните негувателки и негуватели.
- Да се воспостави сеопфатен и одржлив систем за долготрајна нега, врз основа на оваа анализа, кој ќе го препознае и вреднува придонесот и значењето на неформалните негувателки и негуватели во грижата за лицата што имаат долготрајна потреба од нега, и ќе обезбеди воведување на нови или прилагодување на постојните мерки.
- Да се почитува принципот на еднаквост и недискриминација за негувателките и негувателите.
- Да се зголеми видливоста и информираноста за активностите во врска со долготрајната нега.
- Да се работи на зголемување на информираноста за можностите кои ги нуди постојниот систем.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

- Да го предводи процесот на изработка на анализата и процесот на ревидирање на законската и рамката за применети политики. Во рамки на ова, потребно е:
 - Да се зголеми паричниот надоместок за туѓа нега.
 - Да се размисли за ревидирање на документите кои се потребни за остварување на ова право, како и да се врати товарот за плаќањето на истите на државата.

- Да се работи на поместување од медицинскиот кон социјалниот модел на разбирање на попреченоста, во согласност со обврските по Меѓународната конвенција за права на лицата со попреченост.
- Да се размисли за ревидирање на поставениот лимит на месечни приходи за остварување на право на паричен надоместок за помош и нега од друго лице. Да се ревидира и начинот на пресметување на приходите (исклучување од пресметката на средствата за задоволување на конкретна социјална потреба) и временскиот период за проценката (од една година на последните три месеци).
- Да се воведат мерка помош од страна на формални негувателки и негуватели за време на претпладневните саати и да се зголеми мрежата на дневни центри.
- Да се воведат “периоди за оддишка” (respite care) со користење на соодветни споредбени практики од други Европски земји.
- Да се воведат можност за стекнување со пензиско и здравствено осигурување за негувателките и негувателите, како и право на годишен одмор.
- Да го следи спроведувањето на законите во практиката, вклучително и преку идентификување и анализа на препреки и препораки за нивно надминување.
- Да го користи потенцијалот и знаењето од локалното ниво, особено од центрите за социјална заштита.

ЦЕНТРИ ЗА СОЦИЈАЛНА РАБОТА

- Да преземат клучна теренска улога при правењето на сеопфатната анализа, особено во делот на спроведување на проценка на потребите на лицата што имаат потреба од нега и на лицата што пружаат нега.
- Да се (ре)организираат услугите и сервисите врз основа на потребите и очекувањата на неформалните негувателки и негуватели и на лицата што имаат потреба од нега.
- Да спроведат активности за информирање на неформалните негувателки и негуватели и на лицата што имаат потреба од нега за постојните мерки и сервиси, заедно со центрите за давање помош во домашни услови.
- Да дизајнираат курикулум и тренинг програма за пружање нега во домашни услови за неформалните негувателки и негуватели, а како според наодите од анализата.

ЦЕНТРИ ЗА ДАВАЊЕ ПОМОШ ВО ДОМАШНИ УСЛОВИ

- Да ги разгледаат минатите искуства со патронажните тимови и со руралните доктори, заедно со Министерството за здравство, па да се дизајнираат мерки за обезбедување на нега од медицински лица во домашни услови (со фокус на опсег и квалитет). Дополнително, да се разгледаат можностите за адаптирање на “Мој термин” кон потребите на негувателките и негувателите со цел да се адаптира на непредвидливата природа на обврските околу давањето нега.
- Да се подобри пристапот и квалитетот на услугите на локално ниво и јакнење на нивните капацитети, вклучително и преку прилагодување кон современите текови на живот и преку користење на предностите од современите технологии и социјалните мрежи за постигнување на целите на долготрајната нега.

ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНИ ДЕЈНОСТИ

- Да изготви посебна програма во согласност со наодите од сеопфатната анализа и спроведена анализа на компаративни искуства, како и кодекс на однесување и работа, и модули за обука. Во рамки на ова, да ги утврдат точките за потреба од меѓу-ресорска соработка, особено со Министерството за здравство, па со заеднички напори да се заврши оваа активност; и
- Да ги огласува обуките и регрутира лицата, во соработка со локалните центри за социјална работа.

ДОМОВИ ЗА СТАРИ ЛИЦА

- Во соработка со МТСП и други релевантни институции, да учествуваат во развивањето и спроведувањето на обуки за стари лица, организираат континуирана едукација на своите вработени, развијат протоколи за стандардизација на домови за постари лица и отворат онлајн инфоцентар за постари лица.

ГРАЃАНСКИ СЕКТОР

- Да го поттикнува само-препознавањето на негувателките и негувателите и да ја поттикнува партиципативноста, како преку само-застапување така и преку формирање на заговорачки групи.
- Да формира или да го помогне формирањето на групи за поддршка, веб страни, отворени телефонски линии.
- Да ги следи моменталните состојби, примената на законската и рамката за применети политики, како и да обезбедува правилно информирање преку коригирање на информациите кои се пласираат во јавноста со цел граѓанките и граѓаните да знаат што точно е сработено.
- Да информира за постојните мерки и сервиси и пристапот до нив.

РППИ промовира истражувања во општествените науки во Западниот Балкан (Албанија, Босна и Херцеговина, Косово, Македонија, Црна Гора и Србија). Истражувањата во општествените науки го помагаат разбирањето и идентификувањето на конкретните реформски потреби на земјите од регионот, како и идентификувањето на долготрајните импликации на решенијата кои се донесуваат во врска со јавните политики. Истражувачки и истражувачите добиваат поддршка преку истражувачки грантови, методолошки и тематски тренинзи, како и создавање на можности за регионално и меѓународно вмрежување и менторство. РППИ е координирана од Меѓуфакултетскиот институт за Централна и Источна Европа (ИИЦЕЕ) при Универзитетот во Фрајбург (Швајцарија). Програмата е целосно финансирана од Швајцарската агенција за развој и соработка (СДЦ), Федерален оддел за надворешни работи.

Погледите изразени во оваа публикација се на авторките и авторите и не нужно ги одразуваат мислењата на СДЗ и на Универзитетот во Фрајбург.